OIKEUSREKISTERIKESKUS
RÄTTSREGISTERCENTRALEN

Tauno Aalto
Kansalais- ja viranomaispalvelut

Dnro 113/00/2020

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite
Lakivaliokunnan pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta 30.3.2020, käsittelypäivä 1.4.2020

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sakon muuntorangaistuksen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon väliaikaisesta rajoittamisesta

Pyydettynä asiantuntijalausuntona esitän Oikeusrekisterikeskuksen puolesta hallituksen esityksen HE 29/2020 vp johdosta seuraavaa.

Ehdotetulla koronavirustilanteen johdosta säädettävällä lailla olisi merkitystä Oikeusrekisterikeskuksen toimintaan siltä osin, kun sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa vapausrangaistuksena esitetään lykättäväksi 31.7.2020 saakka. Muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtymistä on jo rajoitettu oikeusministeriön asetuksella 122/2020, joka on voimassa 19.4.-19.6.2020. Muuntorangaistuksen osalta esitetyn lain merkitys olisi lähinnä vain se, että täytäntöönpanon rajoitustoimia jatkettaisiin lain voimassaoloajan päättymiseen 31.7.2020 saakka. Koska edellä tarkoitettu asetus 122/2020 samalla kumottaisiin, täytäntöönpanon lykkääminen perustuisi kaikissa tapauksissa esitettyyn lakiin.

Esitettyyn lakiin ja jo voimassa olevaan oikeusministeriön asetukseen perustuvia täytäntöönpanon rajoitustoimia ovat Oikeusrekisterikeskuksen osalta ainakin seuraavat toimenpiteet:

- Voimassa olleet sakon muuntorangaistusten etsintäkuulutukset peruutettiin poliisin tietojärjestelmistä asetuksen voimaantulon yhteydessä. Teknisten ongelmien takia peruuttaminen ei onnistunut heti 19.3.2020, mutta sittemmin kuulutukset on saatu peruutettua. Asetuksen voimassaolon aikana vanhenevat muuntorangaistukset ovat kuitenkin edelleen kuulutettuina, jos ulosottomies on aikanaan todennut muuntorangaistukseen määrättyä henkilöä koskevan tuntemattomuus- tai muun esteen. Harkittavaksi tulee, onko myös esitetyn lain voimassaolon aikana 20.6. lukien vanhenevat muuntoasiat syytä kuuluttaa uudelleen heti.
- Uusien muuntokuulutusten muodostuminen estettiin oikeusministeriön asetuksen voimaantullessa. Jos ulosottomies tilittää ulosottoon ennen asetuksen voimaantuloa

lähetetyn muuntoasian ORK:lle tuntemattomuusesteellä, etsintäkuulutusta ei muodosteta, vaikka normaalioloissa se tehtäisiin. Esitetyn lain voimaantultua toimintatapaa jatketaan 31.7.2020 saakka.

- Oikeusministeriön asetuksen tultua voimaan, Oikeusrekisterikeskus esti perintäjärjestelmässään ulosottohakemusten muodostumisen sakon muuntorangaistusasioille. Kun ehdotettu laki tulee voimaan, myös tätä toimintatapaa jatketaan lain voimassaoloajan eli 31.7.2020 saakka.

Jos sakon muuntorangaistukseen määrätyn todetaan olevan vankilassa, muuntorangaistus pannaan täytäntöön tavanomaiseen tapaan niin, että täytäntöönpanokirja lähetetään tarpeen mukaan Oikeusrekisterikeskuksesta vankilalle. Sakon muuntorangaistuspäätökset tulevat Oikeusrekisterikeskukselle täysin manuaalisesti paperilla ja päätökset tallennetaan perintäjärjestelmään täällä. Tallennusvaiheessa tarkistetaan vankirekisteristä, onko henkilö jo suorittamassa muuta rangaistusta vankilassa. Muussa kuin täytäntöönpanon alkuvaiheessa vankilassa olo saatetaan todeta niin, että vankilaviranomainen ottaa yhteyttä Oikeusrekisterikeskukseen ja pyytää muuntorangaistuksen täytäntöönpanokirjaa.

Hallituksen esityksen kohdassa 4.2 Pääasialliset vaikutukset todetaan: ”Myös Oikeusrekisterikeskuksen ja ulosoton tulee varautua sakon muuntorangaistuksen hallittuun täytäntöönpanoon poikkeusolojen päätyttyä”. Oikeusrekisterikeskuksen osalta tämä voitaisiin toteuttaa ainakin siten, että kaikkia lain voimassaoloajan päättyessä maksamatta olevia ja maksukehotuksen tai maksuaikapäätöksen perusteella erääntyneitä muuntorangaistusasioita ei lähetettäisi samalla kertaa ulosottoon. Lähettäminen voitaisiin tehdä porrastetusti useammassa erässä niin, että vanhimmat muuntopäätökset lähetettäisiin ensin. Kaikki poikkeusolojen takia peruutetut etsintäkuulutukset sekä kokonaan etsintäkuuluttamatta jääneet tapaukset sen sijaan olisi syytä etsintäkuuluttaa heti poikkeusolosuhteiden päätyttyä.

Esitetty laki koskee vain sakon muuntorangaistusten täytäntöönpanoa vapausrangaistuksena. Lain estämättä Oikeusrekisterikeskus jatkaa täytäntöönpanoa rahaperintänä lähes normaalisti. Muuntoasioista lähetetään maksukehotuksia ja Oikeusrekisterikeskus voi toimivaltansa puitteissa myöntää muuntoasioille maksuaikaa. Kun muuntoasiat eivät ulosottoperintään poikkeusolojen aikana siirry, myönnettyjen maksuaikapäätösten seurantaa on jo nyt toistaiseksi rajoitettu niin, että maksuohjelman laiminlyöntiin puututaan vasta neljän kuukauden kuluttua laiminlyönnistä. Maksuaikapäätöksestä riippumatta muuntorangaistukseen määrätyt saavat poikkeusoloissa lisää maksuaikaa.

Oikeusrekisterikeskuksen toiminnan kannalta ei ole havaittu estettä säätää lakia esitetyssä muodossa.

TAUNO AALTO
Täytäntöönpanopäällikkö Tauno Aalto

Tauno Aalto
Kansalais- ja viranomaispalvelut

Dnro 113/00/2020